

Шопов, Тодор. Говорят на други езици. Увод в педогогическата социолингвистика. София, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2011, 223 с.

Йорданка Симеонова
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Наскоро излязлата от печат нова книга на Тодор Шопов „Говорят на други езици“ ни предлага един по-различен поглед към изучаването на език. Разглеждайки сложната проблематика на езиковото обучение през призмата на социологията, това последно по време монографично изследване на автора поставя основите на нова научна дисциплина – педагогическа социолингвистика. Безспорно интересна, може би все още проблемна изследователска област, но определено приносна.

Обектът на изследване е мащабен и обхваща социопсихологическите проблеми на езикомушването, поставени на общосоциално равнище. Направеното проучване синтезира познанието по езикова методика, социолингвистика, социология на културата и антропология. Повествованието се придържа към гъвкава и в същото време твърда логика: тръгва се от структурирането на социалното пространство към анализа на езика като „добре дефиниран обект“, за да се премине към употребата на езика в речта – този „богат и адаптивен инструмент“, в една комуникация „без граници“ и реални възможности за междуетниково разбиране. Интересна е идеята на автора да представи именно в този контекст възможностите и перспективите на ранноезиковото обучение у нас и в света. Тодор Шопов анализира основните противостоящи позиции в тази област, илюстрирайки ги с много и разнообразни примери. Основната идея, която се налага, е, че комуникацията и социализацията са ключови моменти в развитието на детето.

По-нататък следва анализ на употребата на езика в широката обществена среда, извън класната стая. Интерес за читателя ще представлява изследването на езика в политиката и средствата за масово осведомяване, съпоставката между човешкия език и комуникацията на животните, предоставянето на факти и мнения, свързани с изясняване на отношението между езика и мисленето и езика и културата, а също и нормите и ценностите на обществото, използването на езика в масовата комуникация, метафорите в човешкия живот. Тук е важно да се отбележи, че комуникативната компетенция се разглежда чрез съотнасяне на езика и социалните структури, като комуникативното поведение се изследва в двойна перспектива – процесуална и резултативна. От една страна, комуникативното поведение се възприема като процес, улесняващ со-

циализацията на индивида, а от друга – като продукт на тази социализация.

Начинът на изложение е свободен, на места неочакван, но задължително точен по отношение на фактологията и конкретните примери. Положително впечатление оставя прецизността, с която се изясняват основните термини и понятия – чужд език, контекст, комуникативна компетенция, избор, дискурс, социология и пр. Много навременно Тодор Шопов акцентира върху разбирането за „чужд език“, като подчертава, че терминът „чужд език“ означава „само поредността в овладяването и в такъв смисъл е синоним на „втори език“ или „друг език“ – първият език е родният език на индивида...“.

Повествованието се отличава с още една любопитна особеност. Тя се изразява в уменията на автора да информира читателя, да го заинтригува, като му предлага, но не му налага своите виждания. Читателят се чувства свободен да мисли самостоятелно, да разсъждава върху поставените проблеми и да ги интерпретира в контекста на своето професионално светоусещане. Лично аз напълно споделям идеята т.нар. алтернативни методи за езиково обучение да се определят като социолингвистични и психолингвистични. Защото, ако при традиционните методи, включително и комуникативния подход, отправната позиция е съобразяване с бъдещите комуникативни потребности на обучаваните и съответно структуриране на учебното съдържание, то при алтернативните методи се тръгва от непосредствените потребности на обучаваните и съответно структуриране и социопсихологическо оптимизиране на учебния дискурс.

Задължително следва да се отбележи, че в приложение към книгата се дава описание на един език (български), направен на друг език посредник (английски) – описание, което плавно се вписва в цялостния контекст на анализирания проблематика.

Приносът на изследването е колкото теоретически, толкова и практически. В теоретично отношение авторът съумява да постави, коментира и интегрира в едно ново цяло значими въпроси с интердисциплинарна насоченост. Задълбоченото им познаване и представяне безспорно ще събуди интереса на широк кръг специалисти. В практическо отношение книгата представлява увод в дисциплината „Чуждият език в социокултурна среда“ за студенти по педагогика на масовата и художествената комуникация във Факултета по начална и предучилищна подготовка, Софийски университет „Св. Климент Охридски“. Със създаването на този нов учебен курс студентите получават практическата възможност да вникнат в същността на големия научен въпрос, а именно – че човекът е в центъра на всички дисциплини, които се изучават в университета.

Ето защо споделям мнението на автора, че книгата „не е само сбор от учебни текстове“, а представлява „свързан разказ за езика и обществото“. Ще добавя само, че лишен от текстово разточителство, този разказ може да бъде

привлекателно и полезно четиво за всички, които се стремят към успешен социален диалог в днешния забързан и динамичен свят.

Написана елегантно, с щипка сол и капка мед, „Говорят други езици“ е подчертано високо информативна книга, четивна, едновременно научно академична и художествено привлекателна.

Yordanka Simeonova

✉ Sofia University „St. Kliment Ohridski“
15, Tsar Osvoboditel Blvd.
1504 Sofia, Bulgaria
e-mail: simeonovayordanka@mail.bg